

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
·НЕОФИТ РИЛСКИ·
БЛАГОЕВГРАД

СТАНОВИЩЕ

От професор д-р Ганчо Тодоров Ганчев, член на научното жури в конкурс за придобиване на ОНС доктор, обявен с решение на Факултетния съвет на Югозападния университет с протокол №37/20.05.2026 г.

На дисертационен труд

ЕФЕКТИ ОТ МИТНИЧЕСКИЯ СЪЮЗ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ
РАСТЕЖ

На докторант

Евагелос Ставрос Парусис

Научен ръководител: доц. д-р Елена Ставрова

I. Кратки биографични данни за кандидата

Евангелос Ставрос Парусис е приет през 1998 г. в катедра „Право“, Юридически факултет, специалност Икономика и Политически науки в университета Аристотел в Солун. Завършва през 2003 г. През 2013 завършва магистърска програма по бизнес администрация със специалност информационни системи Университет ДИПАЕ в г. Серес.

Парусис е активен член на адвокатската колегия в Серес, явява се администратор клас IP и отговорен оператор на независимата правна служба на община Серес. От 2017 г. до днес е митнически служител в Серес. Специализира по въпросите за избягване на контрабандата и укриването на данъци .

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Дисертацията на тема „Ефекти от митническия съюз върху икономическия растеж“ включва въведение, три глави (преглед на литературата, методология, резултати, дискусия), заключение, едно приложение и преглед на литературата. Текстът е в обем от 132 страници, който включва 11 таблици, 13 фигури. Цитираната литература обхваща 107 заглавия.

Освен това, авторът представя три публикации- Неокласическа теория на митническите съюзи: Теоретичен подход; Нова търговска теория и икономическа интеграция: Цялостен анализ; и Икономически растеж и митнически съюзи: Емпирично изследване. И трите публикации отразяват части от дисертационния труд.

Въведението на дисертационния труд започва с анализ на съществуващите теоретични подходи към държавните разходи и държавното регулиране.

В този контекст, целите, които изследването си поставя, са следните- да се анализира има ли корелация между държавните разходи и икономическия растеж; да се проучи има ли дългосрочна и краткосрочна равновесна връзка между изследваните променливи, както и да се тества наличието на причинно-следствени връзки между анализирани величини.

Изследването използва данни от тридесет и две държави на различни етапи на развитие, с различни икономически политики и физически размери, както и с различна икономическа история и опит в разширяването на публичния сектор.

Целта е да се разработи теоретичен модел на междурегионална търговия, който може да помогне за изучаването на регионалното развитие на една малка, отворена икономика, която развива двустранни отношения на търговия и мобилност на производствени фактори в контекста на регионалното икономическо сътрудничество с отчитане на икономическите връзки с трети страни.

В частност, идеята на изследването е да се анализира и сравни връзката между либерализацията на търговията (чрез митнически съюзи) и нивото на икономически растеж. Проведени са редица изследвания, анализиращи видовете и начините, по които либералната търговия влияе положително върху икономическото развитие. Изследването се фокусира върху пространството на ЕС.

Методология на изследването се базира върху панелни данни с използване на вариантите с фиксирани и случайни ефекти и теста на Хаусман (1978)), с използване на данни за ЕС-27 или ЕС-15, за периода след 1980/81/85 г.

Основните променливи, включени в изследването са: БВП на глава от населението, капиталовият запас, работната сила, човешкият капитал и вектор, отразяващ либерализацията на търговията. Въпреки че технологиите са важен фактор за икономическия растеж, те не са изрично включени в модела, тъй като въздействието на последните, по мнението на автора, се предава предимно чрез човешкия капитал и капиталовите запаси.

В първа глава авторът прави преглед на научната литература, свързана с международните икономически отношения и митническите съюзи.

Авторът отбелязва, че съществуват различни форми и степени на икономическа интеграция.

Зона за свободна търговия, при която страните-членки на обединението премахват митата върху търговския обмен помежду си, но всяка страна запазва индивидуалната си тарифна политика спрямо страните, които не са членки. Митнически съюз, който предвижда, освен премахването на тарифите между страните членки, установяването на обща тарифа спрямо останалия свят. Общия пазар, който, отвъд дискриминационните мерки на митническия съюз, осигурява свободно движение на производствени фактори между страните членки. Икономическият съюз, който осигурява координацията на паричните и данъчните системи на страните членки, с цел постигане на фискална и парична хармонизация.

Авторът специално фокусира вниманието върху двата противоположни ефекта на международната икономическа интеграция, а именно създаването и отклоняването на търговия.

В дисертационния труд е отделено важно място на динамичните ефекти на международната икономическа интеграция, свързани основно с разширяване на пазарното пространство, изменение на конкурентната структура и икономииите от мащаба.

Авторът специално фокусира своето внимание върху въздействието на икономическата интеграция върху условията на търговия. Отбелязва се, че условията на търговия се променят ката цяло в интерес на интегриращата се групировка. Анализират се и факторите, които определят успеха на икономическата интеграция.

Емпиричната стратегия, следвана в рецензираното изследване, черпи теоретичната си основа от теорията за ендегенния растеж и най-влиятелните съвременни теории на външната търговия, за да се изследва влиянието на търговията и присъединяването на Гърция към ЕС върху икономическия растеж на страната.

За да бъдат обхванати възможните ефекти на търговския сектор върху икономическия растеж и доходите, се използват данни за нетния приток на преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в Гърция като процент от brutния вътрешен продукт, извлечени от базата данни за показателите за световно развитие на Световната банка. Освен това се използва реалния ефективен валутен курс (REEXR) въз основа на ИПЦ, извлечен от базата данни за икономически данни на Федералния резерв на Федералната резервна банка на Сейнт Луис, САЩ. За да се отчете въздействието на присъединяването на Гърция към ЕС е използвана фиктивна променлива.

Иконометричният модел, използван от автора, потвърждава съществуването на коинтеграция и следователно съществуването на дългосрочни причинно-следствени ефекти от основните променливи в процеса на икономическия растеж. Прави се извода, че избраните променливи споделят силна връзка помежду си и споделят един и същ път във времето. Интересен е изводът за относително по-силното въздействие на работната сила върху икономическия растеж, в сравнение с капитала.

Авторът стига до извода, че членството на Гърция в Европейския съюз илюстрира добре както предимствата, така и недостатъците от участието в митнически съюз. Този съюз има за цел да премахне митата, които съществуват между членовете му, като същевременно установи митнически тарифи на границите, обвързвайки ги икономически. Следователно, той координира държавите тясно помежду им, но също така налага някои ограничения както политически, така и икономически върху всяка от тях поотделно.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

Авторът формулира следните академични приноси.

Методологичен принос- комбиниране на различни иконометрични техники с оглед постигане на висока прецизност при улавяне на дългосрочните асиметрични ефекти на икономическата интеграция.

Теоретичен принос- интегриране на класическите и съвременните теории за икономическа интеграция.

Емпиричен принос- разкриване на дългосрочна връзка между членството в митническия съюз и икономическия растеж и задълбочаване на структурните дисбаланси и ограничаване на икономическия суверенитет.

Институционален принос- авторът подчертава, че резултатите от присъединяването към митническия съюз зависят от и от административния капацитет и институционалната адаптивност на съответната страна.

Политико-икономически принос- подчертава се необходимостта от насочване на структурните фондове към образование, иновации и човешки капитал, за да се повиши конкурентоспособността на периферните

икономики.

Практико-приложен принос- аналитичната рамка и разработените показатели могат да бъдат приложени за оценка на ефектите от членството в ЕС върху националните икономики и за разработване на стратегически документи за устойчив растеж.

От така формулираните приноси реално иновативен характер имат емпиричният принос, практико-приложният принос и частично политико-икономическия принос и методологическият принос.

IV. Критични бележки и препоръки.

Независимо от широкомащабния и задълбочен характер на рецензирания дисертационен труд, последният не е лишен от някои слабости.

На първо място, не е изследван достатъчно основният въпрос, свързан с присъединяването към митническия съюз, а именно кое преобладава в случая с Гърция- създаването или отклоняването на търговия.

Освен това, авторът твърди едновременно, че присъединяването на Гърция към ЕС динамизира гръцката икономика, по подчертава, че фиктивната променлива, отчитаща по негово мнение въздействието на интеграционните процеси, има отрицателно въздействие върху икономическия растеж.

Може да се препоръча авторът в своите бъдещи изследвания да доразработи използвания иконометричен апарат с оглед по-прецизно отчитане въздействието на международната търговия и международните икономически отношения като цяло върху икономическия растеж.

V. Заключение

Независимо от направените критични бележки, считам че рецензираният дисертационен труд отговаря на всички изисквания на българското законодателство и вътрешните правила на Югозападния университет и убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Евангелос Ставрос Парусис ОНС доктор.

Дата: 13.06.2026

Рецензент: проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
·НЕОФИТ РИЛСКИ·
БЛАГОЕВГРАД

OPINION

By Professor Dr. Gancho Todorov Ganchev, member of the scientific jury
in a competition for the award of the ONS Doctor, announced by decision of the
Faculty Council of the South-West University with protocol No. 37/20.05.2026

On a dissertation

EFFECTS OF THE CUSTOMS UNION ON ECONOMIC GROWTH

By PhD Student

Evangelos Stavros Parousis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Elena Stavrova

I. *Brief biographical data of the candidate*

Evangelos Stavros Paroussis was admitted in 1998 to the Department of Law, Faculty of Law, majoring in Economics and Political Science at the Aristotle University of Thessaloniki. He graduated in 2003. In 2013, he completed a Master's degree in Business Administration with a major in Information Systems at the University of DIPAE in Serres.

Paroussis is an active member of the Bar Association of Serres, is an IP class administrator and responsible operator of the Independent Legal Service of the Municipality of Serres. From 2017 to the present, he is a customs officer in Serres. He specializes in issues of smuggling and tax evasion.

II. Characteristics of the candidate's scientific and applied scientific production

The dissertation on the topic "Effects of the Customs Union on Economic Growth" includes an introduction, three chapters (literature review, methodology, results, discussion), conclusion, one appendix and a literature review. The text is 132 pages long, which includes 11 tables, 13 figures. The cited literature covers 107 titles.

In addition, the author presents three publications - Neoclassical Theory of Customs Unions: A Theoretical Approach; New Trade Theory and Economic Integration: A Comprehensive Analysis; and Economic Growth and Customs Unions: An Empirical Study. All three publications reflect parts of the dissertation work.

The introduction of the dissertation work begins with an analysis of existing theoretical approaches to government spending and government regulation.

In this context, the objectives of the study are as follows - to analyze whether there is a correlation between government spending and economic growth; to examine whether there is a long-term and short-term equilibrium relationship between the variables under study, as well as to test the existence of causal relationships between the variables under study.

The study uses data from thirty-two countries at different stages of development, with different economic policies and physical sizes, as well as with different economic histories and experiences in expanding the public sector.

The aim is to develop a theoretical model of interregional trade that can help study the regional development of a small, open economy that develops bilateral trade relations and mobility of production factors in the context of regional economic cooperation, taking into account economic relations with third countries.

In particular, the idea of the study is to analyze and compare the relationship between trade liberalization (through customs unions) and the level of economic growth. A number of studies have been conducted analyzing the types and ways in which liberal trade positively affects economic development. The study focuses on the EU area.

The methodology of the study is based on panel data using fixed and random effects variants and the Hausman test (1978)), using data for the EU-27 or EU-15, for the period after 1980/81/85.

The main variables included in the study are: GDP per capita, capital stock, labor force, human capital and a vector reflecting trade liberalization. Although technology is an important factor in economic growth, it is not explicitly included in the model, since the impact of the latter, in the author's opinion, is transmitted primarily through human capital and capital stocks.

In the first chapter, the author reviews the scientific literature related to international economic relations and customs unions.

The author notes that there are different forms and degrees of economic integration.

A free trade area, in which the member countries of the union eliminate tariffs on trade between themselves, but each country retains its individual tariff policy towards non-member countries. A customs union, which provides, in addition to the elimination of tariffs between member countries, the establishment of a common tariff towards the rest of the world. The common market, which, beyond the discriminatory measures of the customs union, ensures the free movement of production factors between member countries. The economic union, which ensures the coordination of the monetary and tax systems of the member countries, in order to achieve fiscal and monetary harmonization.

The author specifically focuses attention on the two opposing effects of international economic integration, namely trade creation and trade diversion.

The dissertation devotes an important place to the dynamic effects of international economic integration, mainly related to the expansion of the market space, changes in the competitive structure and economies of scale.

The author specifically focuses his attention on the impact of economic integration on the terms of trade. It is noted that the terms of trade change as a whole in the interests of the integrating group. The factors that determine the success of economic integration are also analyzed.

The empirical strategy followed in the peer-reviewed study draws its theoretical basis from endogenous growth theory and the most influential contemporary theories of foreign trade to examine the impact of trade and Greece's accession to the EU on the country's economic growth.

To capture the possible effects of the trade sector on economic growth and income, data on net foreign direct investment (FDI) inflows to Greece as a percentage of gross domestic product, extracted from the World Bank's World Development Indicators database, are used. In addition, the real effective exchange rate (REEXR) based on the CPI, extracted from the Federal Reserve Economic Data Database of the Federal Reserve Bank of St. Louis, USA, is used. A dummy variable is used to account for the impact of Greece's accession to the EU.

The econometric model used by the author confirms the existence of cointegration and therefore the existence of long-run causal effects of the main variables in the process of economic growth. It is concluded that the selected variables share a strong relationship with each other and share the same path in time. The conclusion about the relatively stronger impact of labor on economic growth, compared to capital, is interesting.

The author concludes that Greece's membership in the European Union illustrates well both the advantages and disadvantages of participating in a customs union. This union aims to eliminate the customs duties that exist between its members, while establishing customs tariffs at the borders, binding them economically. Therefore, it coordinates the countries closely among themselves, but also imposes some restrictions both politically and economically on each of them individually.

III. Main contributions to the candidate's scientific, applied scientific and teaching activities

The author formulates the following academic contributions.

Methodological contribution - combining various econometric techniques in order to achieve high precision in capturing the long-term asymmetric effects of economic integration.

Theoretical contribution - integrating classical and contemporary theories of economic integration.

Empirical contribution - revealing a long-term relationship between membership in the customs union and economic growth and deepening structural imbalances and limiting economic sovereignty.

Institutional contribution - the author emphasizes that the results of joining the customs union depend on and on the administrative capacity and institutional adaptability of the respective country.

Political and economic contribution - the need to direct structural funds to education, innovation and human capital is emphasized in order to increase the competitiveness of peripheral economies.

Practical and applied contribution - the analytical framework and the developed indicators can be applied to assess the effects of EU membership on national economies and to develop strategic documents for sustainable growth.

Of the contributions formulated in this way, the empirical contribution, the practical-applied contribution, and partly the political-economic contribution and the methodological contribution are of a truly innovative nature.

IV. Critical remarks and recommendations.

Despite the large-scale and in-depth nature of the peer-reviewed dissertation, the latter is not without some weaknesses.

First of all, the main issue related to accession to the customs union has not been sufficiently investigated, namely, which prevails in the case of Greece - the creation or diversion of trade.

In addition, the author simultaneously claims that Greece's accession to the EU dynamizes the Greek economy, while emphasizing that the dummy variable, which in his opinion takes into account the impact of integration processes, has a negative impact on economic growth.

It can be recommended that the author, in his future research, further develop the econometric apparatus used in order to more accurately account for the impact of international trade and international economic relations in general on economic growth.

V. Conclusion

Regardless of the critical remarks made, I believe that the reviewed dissertation meets all the requirements of Bulgarian legislation and the internal rules of the South-West University and I strongly recommend that the esteemed scientific jury award Evangelos Stavros Parousis the degree of Doctor of Philosophy.

Date: 13.06.2026

Reviewer: Prof. Dr. Gancho Todorov Ganchev